

3. Стюарт Т. Интеллектуальный капитал. Новый источник богатства организаций / Т. Стюарт // Новая постиндустриальная волна на Западе. – М., 2003. – 305 с.

4. Мощенко Н. П. Международные стандарты учета и финансовой отчетности : Учеб. пособие / Н. П. Мощенко. – М. : Финансы и статистика, 2007. – 272 с.

5. Положення (стандарти) бухгалтерського обліку // Бухгалтерський облік. Хрестоматія. Збірник систематизованого законодавства. – 2007. – Випуск 1. – С. 76 – 211.

6. Яценко О. І. Стратегічний підхід в управлінні витратами підприємства [Електронний ресурс] / Яценко О. І. – Режим доступу : http://www.nbu.gov.ua/portal/chem_biol/nvnltu/18_2/18_2_Jaszczenko_145.pdf

7. Шульга В. М. Механізм стратегічного управління витратами підприємства в конкурентному середовищі : автореф. дис. ... к-та екон. наук за спец. 08.00.04 / Київський нац. Ун-т технологій та дизайну / В. М. Шульга. – Київ, 2008. – 22 с.

8. Бутинец Ф. Ф. Управленческий учет: есть ли такой // Проблемы развития теории бухгалтерского учета, анализа и контроля / Ф. Ф. Бутинец. – Брест; Житомир, 2004. – С. 53 – 82.

9. Ясінська А. І. Системно-орієнтоване управління витратами машинобудівного підприємства : автореф. дис. ... к-та екон. наук за спец. 08.00.04 / Національний університет «Львівська політехніка» / А. І. Ясінська. – Львів, 2010. – 32 с.

УДК 005.932

ПРОБЛЕМИ ОБЛІКУ ЛОГІСТИЧНИХ ВИТРАТ НА ВІТЧИЗНЯНИХ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

ЛЕОНОВА Ю. О.

УДК 005.932

Леонова Ю. О. Проблемы обліку логістичних витрат на вітчизняних промислових підприємствах

У статті визначено напрямки вирішення проблем обліку логістичних витрат на вітчизняних підприємствах, а саме: необхідно ввести у план рахунків бухгалтерського обліку субрахунок для обліку логістичних витрат, організувати аналітичний облік для субрахунків логістичних витрат за бізнес-процесами та здійснювати постійний контроль за обліком логістичних витрат.

Ключові слова: логістичні витрати, облік логістичних витрат, аналіз логістичних витрат.

Бібл.: 9.

Леонова Юлія Олександрівна – кандидат економічних наук, доцент, кафедра бухгалтерського обліку, Харківський національний економічний університет (пр. Леніна, 9а, Харків, 61166, Україна)

E-mail: leonovaja@ukr.net

УДК 005.932

Леонова Ю. А. Проблемы учета логистических затрат на отечественных промышленных предприятиях

В статье определены направления решения проблем учета логистических затрат на отечественных предприятиях, а именно: необходимо ввести в план счетов бухгалтерского учета субсчета для учета логистических затрат, организовать аналитический учет для субсчетов логистических затрат по бизнес-процессам и осуществлять постоянный контроль за учетом логистических затрат.

Ключевые слова: логистические затраты, учет логистических затрат, анализ логистических затрат.

Библ.: 9.

Леонова Юлия Александровна – кандидат экономических наук, доцент, кафедра бухгалтерского учета, Харьковский национальный экономический университет (пр. Ленина, 9а, Харьков, 61166, Украина)

E-mail: leonovaja@ukr.net

UDC 005.932

Leonova Y. A. Accounting Problems of Logistics Costs for Domestic Enterprises

In article the directions of the solution of problems of the accounting of logistical expenses at the domestic enterprises are defined, namely: it is necessary to enter into book of accounts of accounting of the subaccount for the accounting of logistical expenses, to organize the analytical account for subaccounts of logistical expenses on business processes and to carry out continuous control of the accounting of logistical expenses.

Key words: logistical expenses, accounting of logistical expenses, analysis of logistical expenses.

Bibl.: 9.

Leonova Yuliya A.– Candidate of Sciences (Economics), Associate Professor, Department of Accounting, Kharkiv National University of Economics (pr. Lenina, 9a, Kharkiv, 61166, Ukraine)

E-mail: leonovaja@ukr.net

Логістика як фактор підвищення ефективності господарської діяльності вітчизняних промислових підприємств сприяє скороченню витрат та підвищенню прибутку від продажу виробленої продукції. У зв'язку з цим постають проблеми обліку та аналізу логістичних витрат підприємства.

Метою статті є дослідження проблем обліку логістичних витрат на вітчизняних підприємствах.

Питанню вивчення логістичних витрат присвячені роботи таких вчених як Гаджинський А. [1], Миротін Л. і Ташбаєв І. [2], Сергеев В. [3], Крикавський Є. [4], По-

номарьова Ю. [5], Богач А. [6], Мішина С. В. та Мішин О. Ю. [7], Колодізева Т. О. та Руденко Г. Р. [8, 9].

Як відомо, існує протиріччя в діючій системі бухгалтерського обліку, коли витрати групуються за елементами або функціями. Причина полягає в тому, що традиційно логістичні витрати зараховують до інших корпоративних витрат, тому окремо їх виділити неможливо і неможливо оцінити їх вплив на загальну ефективність роботи підприємства. А. Г. Богач вважає за необхідне доповнити існуючий перелік статей витрат на виробництво статтею «Логістичні витрати» і відображати інформацію про такі

витрати на окремому субрахунку до синтетичного рахунку 29 «Витрати на логістику» [6, с. 273 – 274]. На думку автора, діюча система обліку та його методологічні засади не можуть надалі базуватися на застарілих технологіях і формах використання інформації, які нині перетворились в обмежуючий фактор ефективного використання ресурсів, що спричиняє неефективність менеджменту. Одним із оптимальних напрямків забезпечення потреби в економічній інформації про функціонування підприємства та процесів, які на ньому відбуваються, є створення певної моделі обліку, адаптованої до потреб управління, з урахуванням специфіки підприємства і розробленої облікової політики. А. Г. Богач окремими пунктами в обліковій політиці виділяє такі [6]:

- ✦ схему документообігу з необхідністю отримання управлінської інформації;
- ✦ розробку макетів документів відповідно до вимог організації логістичного управління;
- ✦ здійснення комп'ютеризації інформаційної системи й організації автоматизованих робочих місць (АРМ);
- ✦ організацію контролю за проходженням документів і обробкою управлінської документації;
- ✦ розробку та впровадження методичних порад з обліку логістичних операцій.

Облікову політику формують за принципом системного підходу, який полягає в тому, що на основі документації отримують інформацію забезпечення ефективності функціонування управлінського процесу підприємства загалом й окремих його підрозділів [6]. Сформована облікова стратегія визначає не лише дієвість процесу нагромадження, передачі та використання інформації, а й визначає форму акумулювання логістичної інформації для задоволення потреб управління. Основна проблема, пов'язана з логістичними витратами, полягає в тому, що бухгалтерська практика класифікації та обліку витрат, як правило, не містить адекватної інформації для ідентифікації витрат на логістичні процеси. Причина цього в тому, що традиційні системи обліку логістичні витрати зараховують до інших корпоративних витрат, що унеможливує їх детальний аналіз, не дає змоги врахувати результати і наслідки прийнятих управлінських рішень, а також оцінити їх вплив на загальну ефективність роботи підприємства. Беручи до уваги те, що здійснені логістичні витрати повинні агрегуватись у певні позитивні результати, пропонується розробити методіку організації обліку витрат на логістику [6]. По-перше, логістичні витрати пропонується об'єднати за укрупненими групами логістичних операцій. По-друге, відповідно до груп розробити детальну номенклатуру логістичних витрат і форми реєстрів їх обліку.

Важливість відстеження потоків логістичної інформації як бази для прийняття управлінських рішень та обрання стратегічних напрямків розвитку підприємства зумовлює необхідність документування вхідної і вихідної інформації з урахуванням запитів управлінців. З цією метою пропонується розробити комплект форм внутрішньої управлінської звітності, показники якої да-

ватимуть можливість узагальнити логістичну діяльність підприємства загалом і щодо окремих логістичних процесів і операцій. Відображена у цих формах інформація про логістичні витрати здатна забезпечити потреби у ній менеджерів різних рівнів управлінської ієрархії [6].

У вітчизняній практиці бухгалтерського обліку планом рахунків не передбачено виокремлення логістичних витрат. Вони враховуються у складі загальноновиробничих (рахунок 91), виробничих (рахунок 23), адміністративних витрат (рахунок 92) та витрат на збут (рахунок 93). На думку Мішиної С. В. та Мішина О. Ю., в обліку можна виділити логістичні витрати, проте, крім цього, слід буде розробити ще й техніку уникнення подвійного обліку логістичних витрат (одного разу у складі всіх операційних витрат та витрат діяльності підприємства, а другого – на окремих субрахунках) [7]. Крім того, такий підхід до обліку логістичних витрат вимагає перебудови програмного забезпечення, що використовується вітчизняними підприємствами для ведення бухгалтерського обліку. Тому, на думку цих учених, виокремлювати в обліку логістичні витрати необхідно, але на забалансових рахунках, тобто довідково, щоб це не потребувало перебудови існуючої інформаційної та нормативної бази обліку.

Мішина С. В. та Мішин О. Ю. пропонують такий порядок відображення поточних логістичних витрат функціонального призначення на забалансових рахунках 091 та 092 – для обліку витрат у постачанні, 023 та 092 – для обліку витрат у виробництві, 092 та 093 – для обліку витрат у збуті [7].

Учені Колодзієва Т. О. та Руденко Г. Р. стосовно організації обліку логістичних витрат на підприємстві пропонують ввести субрахунки, які відображають логістичну діяльність і якими доповнюють існуючий план рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій. З метою виділення витрат логістичного характеру на підприємстві ними пропонується в розрізі існуючих рахунків 91 «Загальноновиробничі витрати» та 92 «Адміністративні витрати» виділити відповідні субрахунки 911 «Логістичні загальноновиробничі витрати» і 921 «Логістичні адміністративні витрати» та вести їх облік за цими субрахунками (це є одним з напрямків реорганізації управлінського обліку на підприємствах). Управлінський облік логістичних витрат за бізнес-процесами на підприємстві складає підґрунтя для їх аналізу. Аналіз логістичних витрат рекомендується вести в такій послідовності:

- а) розробка аналітичних таблиць для кожного бізнес-процесу, які повинні містити відповідний перелік логістичних витрат на шляху руху матеріального потоку;
- б) вертикальний і горизонтальний аналіз логістичних витрат за кожним бізнес-процесом;
- в) розрахунок коефіцієнтів рентабельності логістичних витрат за кожним бізнес-процесом;
- г) порівняльний аналіз коефіцієнтів рентабельності логістичних витрат за різними бізнес-процесами на підприємстві;
- д) виявлення резервів зниження логістичних витрат за бізнес-процесами;

- е) розрахунок логістичних витрат за місцями виникнення;
- є) структурний аналіз логістичних витрат підприємства за місцями виникнення;
- ж) порівняльний аналіз логістичних витрат за місцями виникнення з логістичними витратами інших підприємств, які здійснюють аналогічні види діяльності;
- з) виявлення резервів зниження логістичних витрат за місцями виникнення [6 – 9].

Аналіз логістичної діяльності на підприємстві дозволить виявити пріоритетні напрямки підвищення ефективності управління потоковими процесами на підприємстві. Так, для підвищення ефективності логістичної діяльності важливу роль відіграє аналіз логістичних витрат, а порівняння внутрішніх та зовнішніх витрат дає змогу визначити ефективність логістичної системи підприємства. Метою аналізу логістичних витрат виступає оцінка їх динаміки, виявлення резервів їх скорочення та підвищення ефективності функціонування логістичної системи. Рациональним є таке використання логістичних витрат, яке сприяє підвищенню кінцевих результатів. Для досягнення цієї мети менеджерам з логістики необхідно виконувати такі дії:

- а) оцінити величину логістичних витрат підприємства в сумі та у відсотках до обсягу продажу за поточний період, (а потім – в динаміці) та порівняти з іншими підприємствами (обов'язково з конкурентами) і з показниками логістичних витрат в регіоні;
- б) визначити витрати за окремими статтями в сумі та у відсотках до обсягу продажу, встановити їх частку в сукупних логістичних витратах за поточний період і тенденцію зміни цієї частки;
- в) дослідити вплив основних факторів на зміни логістичних витрат поточного періоду в динаміці та оцінити вплив витрат на кінцеві результати;
- г) виявити резерви економії за окремими статтями витрат й визначити заходи щодо їх використання в логістичній діяльності в наступному періоді [8, 9].

Аналіз логістичних витрат повинен базуватися на допрацьованому обліку з виокремленням в аналітичному обліку різних груп логістичних операцій, що можна забезпечити за умови застосування спеціальних бухгалтерських програм автоматизації обліку з впровадженням модулем відстежування логістичних операцій.

Комп'ютерна техніка забезпечує можливість використання сучасних програмних продуктів як для опрацювання інформації в режимі реального часу, так і для організації та ведення обліку будь-яких витрат, у тому числі й логістичних. Посилення аналітичних можливостей інформаційної системи 1С: Бухгалтерія для обліку логістичних витрат дадуть змогу допрацювати модель введення даних і отримання інформації для різнобічного їх дослідження, прийняття рішень щодо вдосконалення руху матеріальних потоків та опрацювання інформації, акумульованої аналітичними і синтетичними рахунками фінансового обліку [6].

ВИСНОВКИ

Таким чином, для вирішення проблем обліку логістичних витрат на вітчизняних підприємствах необхідно ввести у план рахунків бухгалтерського обліку субрахунки для обліку логістичних витрат, організувати аналітичний облік для субрахунків логістичних витрат за бізнес-процесами та здійснювати постійний контроль за обліком логістичних витрат. Подальшому дослідженню підлягає впровадження запропонованих рекомендацій у діяльність вітчизняних підприємств. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. **Гаджинский А. М.** Логистика : учебн. пособие / А. М. Гаджинский. – 7-е изд., перераб. и доп. – М. : Издательско-торговая корпорация «Дашков и Ко», 2003. – 408 с.
2. **Миротин Л. Б.** Логистика для предпринимателя: основные понятия, положения и процедуры : учебное пособие / Л. Б. Миротин, Ы. Э. Ташбаев. – М. : ИНФРА-М, 2002. – 252 с.
3. **Сергеев В. И.** Логистика в бизнесе: учебник / В. И. Сергеев. – М. : ИНФРА-М, 2001. – 608 с.
4. **Крикавський Є. В.** Логистика. Основи теорії : підручник / Є. В. Крикавський. – Львів : Національний Університет «Львівська політехніка», «Інтелект-Захід», 2004. – 416 с.
5. **Пономарьова Ю. В.** Логистика: навчальний посібник / Ю. В. Пономарьова : вид. 2-ге, перероб. та доп. – К. : Центр навчальної літератури, 2005. – 328 с.
6. **Богач А. Г.** Організація обліку логістичних витрат / А. Г. Богач // Наукові записки. Збірник наукових праць. Випуск 15. – Тернопіль: Економічна думка, 2006. – С. 273 – 276.
7. **Мішина С. В.** Ієрархічна класифікація логістичних витрат за функціональним призначенням / С. В. Мішина, О. Ю. Мішин // БІЗНЕС ІНФОРМ. – 2011. – № 9. – С. 103 – 105.
8. **Колодізева Т. О.** Проблеми обліку, аналізу, контролю та аудиту логістичних витрат на промислових підприємствах / Т. О. Колодізева, Г. Р. Руденко // Сборник докладов 2-й Международной научно-практической конференции "Проблемы подготовки профессиональных кадров по логистике", (Киев, 3 – 4 октября 2005 г.). – Киев : НАУ, 2005. – С. 37 – 41.
9. **Руденко Г. Р.** Інноваційність зв'язку обліку, аналізу, контролю та аудиту логістичних витрат підприємств / Г. Р. Руденко // Проблеми науки. – 2011. – № 5. – С. 40 – 47.